

บทที่ 10

การประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนนั้น มีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงงานด้านบริหาร และเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนของผู้เรียน อาจจะอยู่ในลักษณะง่ายๆ เช่น การสังเกต การให้ผู้เรียนตอบคำถามในชั้นเรียน การทดสอบโดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรม การให้ทำแบบทดสอบจนกระทั่งการจัดให้มีการสอบประจำภาคเรียน เพื่อประเมินความรู้และความสามารถของผู้เรียน

จุดประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้

เมื่อมีการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นจะต้องจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบผลความก้าวหน้าของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติต่อการเรียนในเรื่องนั้นๆ จุดประสงค์ที่ผู้สอนจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีดังนี้

1. เพื่อให้ผู้สอนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะสามารถทำให้พิจารณาประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ด้วยว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาวิชาได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งในบางส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนอาจจะละเว้นไปในบางอย่าง หรือเข้าใจความสามารถของผู้เรียนคลาดเคลื่อน จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาในบางตอนได้ จำเป็นจะต้องจัดให้มีการสอนเสริมในเรื่องนั้นๆ

2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองในการเรียนรู้เนื้อหาวิชานั้นๆ ซึ่งการประเมินผลจะทำให้ผู้เรียนทราบว่า ตนเองมีความสามารถมากน้อยแค่ไหน เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา และรู้ถึงความสามารถของตนเองเมื่อเทียบกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะปรับปรุงการเรียน และการทำงานของตนเอง

3. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน ทั้งนี้การจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละครั้ง จะช่วยกระตุ้น หรือเป็นการกำชับให้ผู้เรียนต้องสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ในเรื่องนั้นๆเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งเป็นการกระตุ้นที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียนและผลคะแนนที่จะได้รับจะเป็นการกระตุ้นจากภายนอกให้สนใจการเรียน

4. เพื่อให้ผู้สอนสามารถบันทึกความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนได้ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับนำมาใช้ในการพิจารณา หรือตัดสินใจในการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลในด้านการศึกษาต่อ หรือนำมาใช้สำหรับการปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง รวมทั้งผู้สอนจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนสำหรับการจัดกลุ่มผู้เรียนได้

5. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้สอนรู้ความสามารถของผู้เรียนในช่วงระยะเวลาหนึ่งว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน ในขอบเขตของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถรับประทานบัตร ใบรับรองการเรียน เพื่อให้ผู้อื่นและผู้ปกครองรู้ถึงผลสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

6. เพื่อให้ทราบถึงความสามารถและความพร้อมของผู้เรียน สำหรับการศึกษาต่อในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่ผู้เรียนมีความสนใจ และได้ประสบความสำเร็จในการเรียนเบื้องต้นมาแล้ว

การเลือกใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และจะประเมินผู้เรียนในเรื่องอะไรนั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนในการกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินผลและความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งความสามารถของผู้สอนในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สอนควรจะได้พิจารณาหลักเกี่ยง และจำกัดขอบเขตของต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างการประเมินผล เพื่อให้การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุผลตามที่ต้องการ

รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีอยู่หลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดมีจุดประสงค์และวิธีการที่แตกต่างกัน สำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น ผู้สอนจะนิยมใช้รูปแบบในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 3 รูปแบบ คือ

- ประเมินผลเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation)
- ประเมินผลย่อระหว่างการเรียน (Formative Evaluation)
- ประเมินผลรวมเมื่อสิ้นสุดการเรียน (Summative Evaluation)

1. การประเมินผลเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation)

การประเมินผู้เรียนในลักษณะนี้ ผู้สอนนิยมนำมาใช้ก่อนการสอนเพื่อประเมิน และวินิจฉัยความสามารถของผู้เรียน ความสนใจ ทัศนคติ ความคิดเห็น หรือ ทักษะของผู้เรียน ก่อนที่จะดำเนินการสอนเรื่องต่อไป จุดประสงค์ของการประเมินผลในลักษณะนี้ เพื่อพิจารณาระดับความสามารถของผู้เรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับการจัดทำแผน แบ่งกลุ่ม หรือจัดสอนชั้นเรียนให้แก่ผู้เรียน รูปแบบของการประเมินผลเพื่อการวินิจฉัย ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบง่ายๆ เช่นการสังเกต การพูดคุย หรือสอบถามก็ได้ สำหรับรูปแบบที่ยากขึ้นไปและต้องใช้เครื่องมือจะประกอบด้วยแบบทดสอบในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบทดสอบก่อนเรียน (Pretests) แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized tests) แบบทดสอบเพื่อจัดทำแผน (Placement tests) และแบบทดสอบทั่วๆไป (Inquiry Questionnaires) รวมทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher-made Tests) ตัวอย่างเช่น การใช้แบบทดสอบเพื่อประเมิน และวินิจฉัยความสามารถของผู้เรียนในด้านการอ่าน การใช้ภาษา ความสามารถในการคณิตศาสตร์ และอื่นๆ เป็นต้น

2. การประเมินผลย่อระหว่างการเรียน (Formative Evaluation)

เป็นการประเมินผลความรู้ ความสามารถ ทักษะของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน ในส่วนย่อยๆ ซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะทราบผลของการประเมิน เพื่อนำ ข้อมูลมาพิจารณาผลของความก้าวหน้าในการเรียนรู้ และความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนปรับพฤติกรรมการเรียนของตนเอง และจุดประสงค์อีกประการหนึ่ง เพื่อให้ผู้สอนปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ความสนใจ และคำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้เรียนด้วย การประเมินผลในลักษณะนี้จะเป็นการนำผลการเรียนมาใช้เพื่อปรับพฤติกรรมของผู้เรียน และปรับการสอนของครูให้สอดคล้องกันมากกว่าที่จะเป็นการให้คะแนน หรือการตัดสินความสามารถในการเรียนของผู้เรียน

ลักษณะของการประเมินผลในระหว่างการเรียนการสอนจะเน้นในส่วนย่อๆ ของเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว หรือทดสอบจุดประสงค์ย่อยๆ ในการเรียน และสามารถดำเนินการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียนได้บ่อยครั้ง ในบางครั้งผู้สอนสามารถนำแบบประเมินผลเพื่อการวิเคราะห์มาปรับในด้านเนื้อหาวิชา และสามารถนำมาใช้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนได้ สำหรับรูปแบบของการประเมินผลย่อๆ ในระหว่างการเรียนการสอนได้แก่ แบบทดสอบสั้นๆ เมื่อเรียนจบ ในหัวข้อเรื่องหนึ่ง การให้การบ้าน การให้ทำแบบทดสอบท้ายชั่วโมง หรือการถาม-ตอบ ในระหว่างการเรียนการสอน

3. การประเมินผลรวมเมื่อสิ้นสุดการเรียน (Summative Evaluation)

เป็นการประเมินผลเพื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาวิชา ทักษะ และความสามารถในด้านต่างๆ โดยการให้ทำแบบทดสอบ การเขียนคำตอบ การพิจารณาผลงานขั้นสุดท้ายของโครงการ รวมทั้งการใช้แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับการให้คะแนน เพื่อพิจารณาระดับความสามารถ แบ่งกลุ่มผู้เรียนที่เรียนดี เรียนอ่อน สำหรับการสอบได้ หรือตก ในปลายภาคเรียน ซึ่งส่วนมากจะทำการทดสอบเพื่อประเมินผู้เรียนเพียงครั้งเดียวเมื่อสิ้นสุดการเรียนในปลายภาค และยังสามารถใช้ผลของการประเมินเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน วิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ว่ามีความยาก-ง่าย เหมาะสมกับผู้เรียนหรือเนื้อหาวิชาหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาผลของความสำเร็จในการสอนของผู้สอนอีกด้วย

ผู้เรียนควรได้รับการประเมินผลการเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะ เป็นระยะๆ ตลอดเวลาของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้ทราบข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสามารถ และความก้าวหน้าของทักษะ รวมทั้งเจตคติของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลพร่องต่างๆ ที่ได้รับทราบมาจากการประเมินคระจะได้กำหนดไว้เป็นข้อสังเกต สำหรับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป เช่น เมื่อผู้เรียนไม่สามารถตอบคำถามของผู้สอนได้ ผู้สอนควรตั้งข้อสังเกตว่า ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนไปหรือไม่ หรือข้อคำถามค่อนข้างยากเกินไป การจัดกิจกรรมการสอนไม่น่าสนใจ ผู้เรียนส่วนใหญ่ในห้องมีพื้นฐานความรู้ค่อนข้างอ่อน และอื่นๆ ซึ่งผู้สอนควรจะได้หาวิธีแก้ไข หรือปรับปรุง ก่อนที่จะดำเนินการสอน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

วิธีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ครุจะเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินผลความรู้ ทักษะ ผลงานของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสังเกต จดบันทึกคะแนนความก้าวหน้า รวมทั้งประเมินผลการทำงานของผู้เรียน ในลักษณะของงานที่เป็นรูปธรรม เช่น การรวบรวมผลงานของผู้เรียนในลักษณะของ portfolios การพิจารณาคะแนนจากแบบทดสอบ ที่ได้มาจากการให้ผู้เรียนประเมินผลด้วยตนเอง การให้เพื่อนด้วยกันประเมินผลงานหรือการให้ทำแบบทดสอบ ซึ่งวิธีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียนนี้ ผู้สอนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. การประเมินผลโดยการแข่งขันกันในกลุ่มผู้เรียน (Norm-referenced)

ลักษณะของการประเมินผลแบบนี้เชื่อว่าการแข่งขัน และการเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนกับเพื่อนๆ จะกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากขึ้น การประเมินผลจะเป็นการกำหนดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ และนำผลของคะแนนมาเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มของเพื่อน เพื่อให้ทราบตำแหน่ง หรือความสามารถของนักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มเพื่อนที่ทำแบบทดสอบชนิดเดียวกันว่ามีความสามารถอยู่ในระดับใด โดยจัดให้คะแนนทั้งหมดอยู่ในลักษณะของโค้งปกติ (normal curve) มีค่าของคะแนนของผู้ที่ทำแบบทดสอบได้ส่วนใหญ่เป็นคะแนนเฉลี่ย (mean) และแปรค่าของคะแนนดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐาน เพื่อหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิธีการประเมินผลในลักษณะนี้ใช้กันมากในการรายงานผลคะแนนเพื่อเป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ หรือการมีทักษะ

2. การประเมินผลตามเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนด (Criterion-referenced)

การประเมินผลในลักษณะนี้ไม่เน้นการแข่งขัน หรือเปรียบเทียบคะแนนกับเพื่อนๆ แต่จะเปรียบเทียบ หรือพิจารณาว่าผู้เรียนมีความสามารถต่างจากเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้สอนกำหนดไว้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดไว้สำหรับผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน หรือการใช้ pretest ของผู้เรียนแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ทำให้สามารถวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ หรือความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนได้ดีกว่าการให้ผู้เรียนแข่งขันกัน

เอง เนื่องจากไม่เป็นการบังคับให้ผู้เรียนต้องแบ่งขันกันในกลุ่มเพื่อน ซึ่งการแบ่งขันจะมีส่วนทำให้ผู้เรียนที่เรียนด้อยเบื้องหน่ายต่อการเรียนที่จะต้องแบ่งขันกับผู้เรียนที่เรียนดีกว่า และการแบ่งขันก็ไม่เป็นสิ่งที่คืนกลับผู้ที่เรียนดี เนื่องจากทำให้มีความมุ่งหวังที่ต้องการได้รับชัยชนะอยู่เสมอ และเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน

3. การประเมินงานของผู้เรียนที่เก็บรวมไว้เป็นระยะๆ (Portfolios)

นักศึกษาหลายท่านมีความเชื่อว่าการกำหนดระดับความสามารถของผู้เรียน ย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับผลของการพยากรณ์ในการทำงานของผู้เรียนด้วย เช่น ผู้ที่มีความพยากรณ์ สนใจการเรียนและเอาใจใส่ต่อการทำงานอย่างเต็มความสามารถ สม่ำเสมอ สมควรจะได้รับคะแนนในระดับ A ไม่ใช่ F ดังนั้นการให้ระดับคะแนนผู้เรียนจะต้องแสดงผลให้เห็นถึงระดับความสามารถ ความพยากรณ์ และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย การประเมินผลงานของผู้เรียนโดยการใช้แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน (Portfolios) จึงค่อนข้างเป็นที่นิยมในปัจจุบัน

เทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน

การรวมรวมข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริง เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งในการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อประเมินความก้าวหน้า ความสามารถ และทักษะของผู้เรียน ผู้สอนจะรวบรวมข้อมูลต่างๆของผู้เรียนได้ในระหว่างการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนตั้งแต่การเรียนรวมทั้งชั้น การเรียนในลักษณะกลุ่ม การเรียนเป็นรายบุคคล การเรียนในห้องเรียน นอกห้องเรียน ในเวลาเรียน และหลังเวลาเรียนบุกติ กิจกรรมบางอย่างจะดำเนินไปในลักษณะบุกติวิธี หรือเปลี่ยนไปจากเดิมตามลักษณะของเนื้อหาวิชา และกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้น ดังนั้นในการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องกำหนดวิธีการประเมินผลผู้เรียนในระหว่างการเรียนด้วยเพื่อคุ้มครองความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเทคนิคการเก็บรวมข้อมูลเพื่อนำมาประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนประกอบด้วย

1. การให้เขียนรายงาน ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียนในลักษณะกลุ่มหรือรายบุคคล จะต้องวางแผนงาน และดำเนินการเขียนรายงานตามที่ผู้สอนมอบหมาย ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการบรรยาย สรุปเนื้อหาความรู้ที่สำคัญ รายงานการไปทศนศึกษา ประโยชน์ และ

ข้อสังเกตต่างๆ การเขียนโครงกลอน รวมทั้งรายงานผลที่ได้จากการทดลองทางวิทยาศาสตร์ กฎ หรือระเบียบปฏิบัติต่างๆ การประเมินผลในลักษณะนี้ ผู้สอนอาจจะประเมินผลด้วยตนเองหรือให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเอง ร่วมกับเพื่อนในห้องเรียน ในกลุ่ม หรือร่วมกับผู้สอนก็ได้

2. การให้รายงานด้วยคำพูด ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำรายงานที่เขียนมาสรุปรายงานหน้าชั้นเรียนด้วยปากเปล่า ซึ่งจะเป็นการพิจารณาความสามารถของผู้เรียนในด้านการถือความหมาย ลักษณะท่าทาง การเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่อง การประเมินในลักษณะนี้จะสามารถประเมินผู้เรียนได้ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ตัวอย่างของการรายงานในรูปแบบนี้ได้แก่การให้ผู้เรียนอ�述นาตัวที่ในหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ และการตอบคำถามของครูในชั้นเรียน

3. การใช้แบบทดสอบ (Quizzes or Tests) เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการเรียนรู้ และทศนคติของผู้เรียน ซึ่งอาจจะนำมาใช้ก่อนการเรียนการสอน ในระหว่างการเรียนการสอน หรือเมื่อการสอนเสร็จสิ้นแล้ว เป็นเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหัวข้อเรื่องนั้น และรายวิชาที่สอน ในแบบทดสอบจะมีคำแนะนำในการทำแบบทดสอบ และกำหนดคะแนน ซึ่งผลของคะแนนควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชานั้นมากน้อยแค่ไหน และพร้อมที่จะเรียนในเรื่องต่อไปหรือไม่

4. การประเมินผลกิจกรรมของผู้เรียน เนื่องจากในจุดประสงค์การเรียนรู้จะระบุพฤติกรรมที่ผู้สอนสามารถสังเกตได้ ดังนั้นในการประเมินผลจะเน้นที่พฤติกรรมของผู้เรียน และผลของกิจกรรมของผู้เรียนในระหว่างการเรียนนั้นๆ เช่นการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการพิมพ์คิด การวัดรูป การจัดนิทรรศการและอื่นๆ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดระดับความสามารถ และผลงานที่ผู้เรียนทำ ตามที่ผู้สอนกำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้ จะเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการประเมินผลกิจกรรมของผู้เรียน

5. การให้การบ้าน เป็นการมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม โดยผู้เรียนจะมีอิสระในการใช้เวลาส่วนใดของวันก็ได้ ทำการบ้านนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้นผู้

สอนจะต้องค่อยดิดตามให้ผู้เรียนทำการบ้านให้เสร็จ และส่งงานทุกครั้ง ซึ่งจะทำให้ผู้สอนทราบความสามารถ และระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถติดตามตอนช่องเริ่ม เอ้าใจใส่ผู้เรียน ได้อย่างถูกต้อง การประเมินผลการบ้านของผู้เรียนผู้สอนอาจจะประเมินด้วยตนเอง หรือให้เพื่อนช่วยกันประเมินผลงานของเพื่อนด้วยกันก็ได้

6. การสังเกต เป็นวิธีการประเมินความสามารถของผู้เรียน ได้อีกประการหนึ่ง แต่มีข้อจำกัดในด้านความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) เนื่องจากมีความลำเอียงของผู้สังเกตในด้านต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นการสังเกตการทำงาน การตอบคำถาม ความสนใจของนักเรียนที่ผู้สอนชอบเป็นการส่วนตัว ดังนั้นการให้คะแนน หรือ การประเมินผลย่อมแตกต่างจากผู้ที่ผู้สอนไม่ชอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

การพิจารณาเดือกเครื่องมือ หรือวิธีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สอนทราบผลงาน และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ ซึ่งเครื่องมือในการประเมินผลผู้เรียนจะมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน และในทางครั้งจะเป็นแบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้น ซึ่งผู้สอนจะสามารถนำมาใช้กับผู้เรียนในการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม รวมทั้งเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการแข่งขันระหว่างกลุ่ม หรือเป็นแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนประเมินผลความสามารถด้วยตนเอง หรือให้เพื่อนร่วมกันประเมินผล เครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน และเป็นการรวบรวมข้อมูลในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับผู้สอนมีดังต่อไปนี้

1. การใช้สัญญา (Contract) จะเป็นข้อตกลงระหว่างนักเรียน หรือกลุ่มนักเรียนกับผู้สอน ซึ่งจะมีเค้าโครงเป็นรายการให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงาน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนภายในเวลาที่กำหนด เมื่อผู้เรียนปฏิบัติภาระงานเสร็จสิ้น กิจกรรมของผู้เรียน และผลงาน จะถูกบันทึกไว้เป็นระยะๆ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการกำหนดรายการต่างๆ ในคู่สัญญา เพื่อพิจารณาผลของกิจกรรม และแนวทางการประเมินผลกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งผลงานหรือกิจกรรมที่ระบุไว้ในสัญญา อาจจะเป็นการให้เขียนรายงาน การจัดนิทรรศการ การสร้างรูปแบบ หรือการให้จัดทำแฟ้มผลงาน (portfolios) อย่างไรก็ตามผู้สอนจะต้องให้

ผู้เรียนได้เข้าใจ และรู้ถึงการวางแผนงานในการจัดทำสัญญา กระตุ้นและฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบสำหรับการประเมินกิจกรรม และการเรียนด้วยตนเอง

ข้อตกลงหรือรายการต่างที่ระบุในสัญญานี้ อาจจะระบุระดับของผลการเรียน และระดับความสามารถในการทำกิจกรรมของนักเรียนของนักเรียน สำหรับการประเมินผลงานของผู้เรียน ในเวลาเดียวกันเลยก็ได้ ตัวอย่างของสัญญาในการเรียนมีดังนี้

สัญญาในการเรียนวิชา.....	
ข้อตกลง นักเรียนจะได้คะแนนในระดับ C เมื่อปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในกิจกรรมที่ 1 - 7 และทำแบบทดสอบท้ายกิจกรรมได้ถูกต้องอย่างน้อย 12 ข้อ ใน 20 ข้อ	
ชื่อนักเรียน ..... วันสุดท้ายของการเรียน	
ในระหว่างการเรียนร่อง ..... ข้าพเจ้าขอสัญญาดังนี้	
1. ☐	อ่านบทที่ 3 - 4 ในหนังสือเรื่อง .....
2. ☐	ทำกิจกรรม และตอบคำถามในแบบฝึกหัดที่ 3 - 4
3. ☐	แสดงความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อน
4. ☐	ทำรายงานเรื่อง .....
5. ☐	ร่วมกับกลุ่มเพื่อนในการจัดนิทรรศการเรื่อง .....
6. ☐	ทำแบบทดสอบตามที่ผู้สอนกำหนด
7. ☐	เสนอรายงานหน้าชั้นเรียน 1 ครั้ง
นักเรียนลงลายมือชื่อ.....	

2. การกำหนดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) นำมาใช้ในการพิจารณา หรือตัดสินความสามารถของผู้เรียนโดยการสังเกต การให้ทำรายงาน หรือการประเมิน

ความสามารถของผู้เรียนในด้านทักษะ เจตคติ นอกรهنีจากการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสังเกต จะทำให้การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความเชื่อมั่น และเที่ยงตรงมากขึ้น การกำหนดมาตรฐานส่วนประเมินค่า จะมีตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้สอนจะกำหนดเป็นระดับคะแนน (1-5 ; 0 - 10 หรือ คะแนนเต็ม 100) สำหรับการประเมินคุณภาพในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลงาน หรือกิจกรรมที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม การกำหนดระดับคะแนนนั้นสามารถนำมาใช้ได้สำหรับการวัดผลความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ความจำ ในด้านแนวคิดของผู้เรียน ทักษะ เจตคติ หรือแม้กระทั่งความสามารถของผู้เรียนในการสื่อความหมาย การเสนอผลงาน และการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ตัวอย่างของการใช้มาตราส่วนประเมินค่าในการพิจารณาความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มนี้

ประเด็นในการประเมิน	ระดับของความร่วมมือ					
	มากที่สุด	← →				น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1	0
1. มีการปรึกษาหารือกันในกลุ่ม	----	----	----	----	----	----
2. ความร่วมมือกันในการทำงาน	----	----	----	----	----	----
3. ผลงานที่ได้จากการร่วมกันทำงาน	----	----	----	----	----	----
4. การมีระเบียบวินัยในการทำงาน	----	----	----	----	----	----
หมาย						

การใช้มาตราส่วนประเมินค่า ทำให้ผู้สังเกตสามารถแบ่งคุณภาพของงานออกเป็นส่วนย่อยๆ สามารถประเมิน หรือตัดสินคุณภาพของงานตามที่สมควรจะได้รับอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าความน่าเชื่อถือ และความเที่ยงตรงจะมีมากขึ้น แต่ก็ยังคงมีความไม่แน่นอนอยู่บ้างเช่นกัน

3. การใช้รายการตรวจสอบ (Checklist) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการใช้มาตราส่วนประเมินค่า ทำให้สามารถรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในด้านทักษะ หรือพฤติกรรมได้แต่จะเป็นการตรวจสอบเฉพาะในรายการที่กำหนดไว้เท่านั้น และส่วนมากจะเป็นการระบุผลงานกิจกรรม หรือพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนต้องการตรวจสอบ ตัวอย่างเช่น การตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนในการสอนหน้าชั้นเรียน

ความสามารถในการสอนหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนชั้น.....		
ประเด็นในการพิจารณา	ดี	ปรับปรุง
1. ความชัดเจนในการใช้ภาษาสื่อความหมาย	-----	-----
2. การถ่ายทอดเนื้หาความรู้	-----	-----
3. การใช้อุปกรณ์การสอนสอดคล้องกับเนื้หาวิชา	-----	-----
4. การใช้คำダメในการสอน	-----	-----
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	-----	-----

๗๗

การใช้รายการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ หรือทักษะ ผู้สอนสามารถปรับใช้ในหลายรูปแบบ เช่น การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนก่อนการเรียน หรือก่อนการฝึกทักษะ สามารถเขียนรายการเพื่อตรวจสอบได้ดังนี้

1. .... ทำงานเป็น团体ให้ครวญก่อนแล้วเริ่มร้อง
2. .... อ่านออกเสียงการปฏิบัติงานล่วงหน้า เช่น แล้ว
3. .... มีอุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติครบถ้วน
4. .... มีความพร้อม และสนใจงานที่จะต่อไป

๗๘

การประเมินผลโดยการสังเกต และใช้รายการต่างๆเพื่อตรวจสอบนั้น ผู้สอนจะสามารถกำหนดรายการต่างๆให้ครอบคลุมส่วนต่างๆที่ต้องการได้ทั้งหมด ซึ่งทำให้การรวบรวมข้อมูลมีค่าความเชื่อมั่น และมีความถูกต้องค่อนข้างสูง

4. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) สามารถนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินผลได้เป็นอย่างดีในด้านเจตคติ ความรู้สึก หรือความคิดเห็น การใช้แบบสอบถามยังสามารถทำให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้สึก ความนิยมคิดของตนเองที่มีต่อข้อความต่างๆในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ค่านิยม และเจตคติตัวบุคคล ซึ่งทำให้ได้คำตอบที่ดีมีค่า ต่อการประเมินผล รูปแบบของแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้เรียนตอบ ควรจะเป็นข้อความในลักษณะการเสนอแนะ หรือให้ผู้เรียนตอบคำถามสั้นๆ ในบางครั้งอาจจะเป็นรายการเพื่อให้ผู้เรียนได้ตอบในข้อความที่ต้องการก็ได้ ตัวอย่างของแบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 มีลักษณะเป็นรายการให้ผู้เรียนพิจารณา เพื่อประเมินความคิดเห็น เช่น

เนื้อหาในบทเรียน	-----	น่าสนใจ
	-----	น่ารำขัน
	-----	สำคัญ
	-----	ยากเกินไป

รูปแบบที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อให้พิจารณาความรู้สึก เจตคติ ความนิยมคิด ในระดับที่พอใจ หรือชอบมาก จนกระทั่งไม่พอใจ หรือไม่ชอบเลย ซึ่งผู้สอนอาจจะใช้ตั้งแต่ 3 ระดับ ถึง 7 ระดับก็ได้ ตัวอย่างเช่น

ลักษณะของกรุ๊ปสอนภาษาอังกฤษ		
ทันสมัย	-----	เก่า
คุ้มค่า	-----	เชื่อถือได้
ออกแบบถูกต้อง	-----	ออกแบบผิด
กอนตี้	-----	กอนไม่เป็น

รูปแบบที่ 3 เป็นการให้ตอบคำถามสั้นๆ เพื่อให้ทราบแนวคิด ความรู้สึก หรือ ความคิดเห็นของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น

ความรู้สึกของท่านต่อการมาร่วมสัมนาในครั้งนี้-----
เรื่องใดที่คิดว่าควรดำเนินการเป็นประการแรกในการปฏิรูปการศึกษา-----

ผู้สอนสามารถนำแบบสอบถามมาใช้กับนักเรียนได้อย่างสะดวก เนื่องจากใช้ระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น รวมทั้งเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งง่ายต่อการทำคะแนน สำหรับข้อจำกัดจะอยู่ที่การตอบแบบสอบถามนั้น ผู้ตอบหรือผู้เรียนอาจจะไม่ใช้ความรู้สึกจริงๆ ในการตอบแบบสอบถามก็ได้

5. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher - made Test) เป็นที่นิยมใช้กันมากในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากผู้สอนสามารถสร้างได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของกระบวนวิชา หรือจุดประสงค์ของการสอนในความลึกน้ำหนา สามารถจัดให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบในห้องเรียนเดียวกัน ภายใต้สถานการณ์เหมือนๆ กัน รวมทั้งผู้สอนสามารถนำผลของการทดสอบมาประเมินค่าได้อย่างรวดเร็ว ก่อนเข้าสังคม และเก็บรักษาแบบทดสอบนั้นไว้ หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยตนเอง สำหรับการนำมาใช้ในครั้งต่อไปได้ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น จะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย (Objective Test) อัตนัย (Subjective Test) หรือรวมกันทั้ง 2 รูปแบบ (Combination)

รูปแบบของแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นประกอบด้วย

- 1) การให้เขียนความเรียง (Essay Tests)
- 2) การเติมคำในช่องว่าง (Short answer)
- 3) การให้ผู้เรียนเลือกตอบ ถูก-ผิด หรือ จริง - เท็จ (True-False Test)
- 4) การให้เลือกตอบ (Multiple-Choice Test)
- 5) การจับคู่ (Matching Test)
- 6) การตรวจเช็ครายการ (Checklists)
- 7) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)
- 8) การใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

อย่างไรก็ตามแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นจะมีข้อจำกัดที่ขาดความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง รวมทั้งผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีทักษะในการสร้างหรือเปลี่ยนแบบทดสอบ เพื่อประเมินในสิ่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ประเภทของแบบทดสอบ

แบบทดสอบซึ่งใช้สำหรับวัดผลและประเมินความรู้ของผู้เรียนมีอยู่หลายประเภท ด้วยกัน แต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมาย และชื่อเรียกที่แตกต่างกันดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement /Attainment Test) จัดทำขึ้นเพื่อทดสอบผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ โดยเน้นวิชาการเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1) แบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ และความก้าวหน้าของผู้เรียนในสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว แบบทดสอบชนิดนี้สามารถสร้างให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ หรือตามเนื้อหาวิชาที่ครูได้สอนไปแล้ว โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนในแต่ละชั้วโมง ผลที่ได้จากการใช้แบบทดสอบชนิดนี้ จะทำให้ผู้สอนทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน ในด้านความรู้ และความสามารถ ทำให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนของตนเอง หรือจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนเพิ่มขึ้นได้

2) แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบชนิดนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน แต่จัดทำขึ้นในรูปแบบของมาตรฐาน เป็นทางการ (Formal) และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในเนื้อหาวิชาที่กว้างกว่า เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าและความสามารถในด้านวิชาการของผู้เรียน เช่น ข้อสอบไล่ป่วยปีของโรงเรียน แบบทดสอบที่ใช้ในการสอบคัดเลือก แบบทดสอบชนิดนี้จัดสร้างขึ้นโดยพิจารณาเนื้อหาวิชาจากหลักสูตร และประมาณการสอน ซึ่งผู้ออกแบบทดสอบไม่จำเป็นต้องสอนผู้เข้าทดสอบก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะสร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชา มีการตรวจสอบความถูกต้อง ทดลองใช้ วิเคราะห์ข้อสอบในแต่ละข้อ และดำเนินการปรับปรุงเมื่อพบข้อบกพร่อง ดังนั้นแบบทดสอบชนิดนี้จะสามารถจำแนกความสามารถของผู้เรียนทางด้านวิชาการได้ คะแนนที่ได้จะมีความเชื่อมั่นสูง และสามารถเชื่อถือได้

2. แบบทดสอบวัดความสามารถ (Proficiency Test) จัดทำขึ้นเพื่อทดสอบความสามารถในเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้เรียน เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา ความสามารถในด้านศิลปะ การมีทักษะ และประสบการณ์ในเรื่องที่ต้องการ เพื่อให้ทราบความสามารถของผู้เรียนในเรื่องนั้นๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาการเข้าเรียน การศึกษาต่อ หรือการทำงานในเนื้อหาเรื่องและการประกอบอาชีพ

3. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) เนื่องจากมนุษย์เรามีความสามารถ หรือมีสมรรถภาพในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดแตกต่างกัน และย่อมจะต้องมีองค์ประกอบบางอย่างที่ทำให้บุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน แบบทดสอบความถนัดจะสามารถทำนาย หรือคาดคะเนผลการเรียน หรือความสามารถในอนาคตได้ว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียน ฝึกอบรม หรือประกอบการทำงานในเรื่องนั้นๆ ได้ประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยจะนำมาใช้วัดความสามารถของผู้เรียน เฉพาะในด้านใดด้านหนึ่ง และจะต้องนำมาใช้ก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มเรียน เพื่อเป็นการทำนายผลการเรียนในอนาคต ความสามารถในการศึกษาต่อ โดยเฉพาะในเรื่องเรื่องหนึ่งที่ตามที่ต้องการ

4. แบบทดสอบเพื่อการวินิจฉัย (Diagnostic Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนแบบซ้อมเสริม ซึ่งในบางครั้งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบทดสอบวัดความสามารถก็อาจนำมาใช้เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียนได้เช่นกัน

5. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Teacher-Made Test) เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในชั้นเรียน ทำให้มีความสะดวกในการนำมาใช้ และผู้สอนสามารถสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนในแต่ละครั้งได้ ข้อจำกัดของแบบทดสอบชนิดนี้ก็คือ มีความเชื่อมั่นค่อนข้างต่ำ และผู้สอนเองบางคนยังไม่มีทักษะและความสามารถเพียงพอที่จะสร้างแบบทดสอบให้มีความเที่ยงตรงได้

เกณฑ์ในการพิจารณาแบบทดสอบที่ดี

แบบทดสอบที่ดีจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. มีความเที่ยงตรง (Validity) ใน การสร้างแบบทดสอบ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะใด ก็ตาม เช่น แบบทดสอบสั้นๆ สำหรับใช้ในชั้นเรียน หรือแบบทดสอบในปลายภาคเรียน ผู้

สร้างแบบทดสอบจะต้องพยายามสร้างแบบทดสอบให้มีความเที่ยงตรงสูง และสามารถใช้ทดสอบความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้โดยเฉพาะตรงตามที่ผู้สร้างต้องการวัด แบบทดสอบที่วัดความสามารถของผู้เรียนได้หลายด้านในเวลาเดียวกัน เป็นแบบทดสอบที่ไม่มีความเที่ยงตรง

2. **มีความเชื่อมั่น (Reliability)** แบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูง จึงจะมีความเที่ยงตรงได้ และเมื่อนำแบบทดสอบนี้ไปใช้ทดสอบบุคคลกลุ่มเดียวกัน ในต่างวาระและโอกาส ซึ่งในช่วรระยะเวลา และโอกาสที่ต่างกันนั้น ไม่มีการให้ความรู้เพิ่มเติม ผลที่ได้ย่อมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าผลที่ได้มีความแตกต่างกันมาก แสดงว่าแบบทดสอบนี้ไม่มีความเชื่อมั่น

3. **เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ (Usability)** หมายรวมถึงความสะดวก และความเหมาะสมในหลายด้านเมื่อนำแบบทดสอบนี้ไปใช้ เช่น ความยาก-ง่าย จำนวนข้อสอบ การให้คะแนน ซึ่งจะเหมาะสมกับผู้เรียน และเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ รวมทั้งสภาพการณ์ที่นำแบบทดสอบไปใช้ด้วย

4. **มีอำนาจจำแนก (Discrimination)** แบบทดสอบที่ดีจะต้องสามารถจำแนกผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้อยู่เป็นกลุ่มที่มีระดับความรู้ใกล้เคียงกันได้ เมื่อผู้เรียนทำแบบทดสอบแล้ว ผู้ที่เรียนดีจะมีผลคะแนนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนอ่อน จึงจะเรียกว่า แบบทดสอบนี้มีอำนาจจำแนกสูง

การนำแบบทดสอบมาใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้

แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อประเมินผลการเรียนในชั้นเรียนนั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนในการสร้างข้อสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านพุทธิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย การเลือกใช้เครื่องมือในการทดสอบความรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ ผู้สอนควรจะได้พิจารณาในแนวทางต่อไปนี้

1. การประเมินผลในด้านเนื้อหาความรู้ หรือในด้านพุทธิสัย (Cognitive) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีดังนี้

- 1) ความรู้ความจำ (Knowledge) แบบทดสอบประกอบด้วยการให้นักเรียนเขียน เช่น เติมคำในช่องว่าง จับคู่ และการใช้ข้อสอบแบบให้เลือกตอบในระดับง่ายๆ รวมทั้งการสังเกตให้ผู้เรียนบอก อธิบายเนื้อหาวิชาหรือสิ่งที่ได้接触มา
- 2) ความเข้าใจ (Comprehension) แบบทดสอบประกอบด้วยการให้นักเรียนเขียน เช่น ข้อสอบแบบถูก-ผิด หรือ จริง-เท็จ ข้อสอบแบบให้เลือกตอบ ให้ตอบคำถาม สั้นๆ มองงานให้นำเรียนทำ เช่น ให้สรุป ย่อเรื่อง หรือให้อธิบายเพิ่มเติม การสังเกตผู้เรียน ในระหว่างการปrückษาหารือกัน และการสัมภาษณ์
- 3) การนำไปใช้ (Application) แบบทดสอบประกอบด้วย การเขียนหรือการพูดอธิบายเพื่อการแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การใช้ข้อสอบแบบให้เลือกตอบ ซึ่งตัวคำตอบจะมีลักษณะของการแก้ปัญหา การสังเกตบทบาทของผู้เรียนในการแสดงบทบาท สมมติ หรือการใช้สถานการณ์จำลอง การพิจารณาผลงานที่ทำ รวมทั้งผลงานของโครงการ
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis) แบบทดสอบประกอบด้วย การให้เขียนบรรยาย ความคิดเห็น การเสนอแนะ การใช้ข้อสอบแบบให้เลือกตอบ ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะ แบ่งชั้น จัดลำดับความสำคัญ หรือใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง การมอบงานให้นักเรียนทำ ซึ่งเน้นการเปรียบเทียบ รวมทั้งการทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolios)
- 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) แบบทดสอบจะประกอบด้วย การเขียนบรรยาย เป็นความเรียง การให้นักเรียนทำโครงการ โดยมีแผนงาน และผลผลิตใหม่ การให้ผู้เรียนเขียน หรืออธิบายด้วยปากเปล่าวิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งการทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolios)
- 6) การประเมินค่า (Evaluation) แบบทดสอบจะประกอบด้วยการให้เขียน ความเรียงในด้านของการใช้เหตุผล การนำหลักฐานมาอ้างอิง การวิจารณ์โดยมีวิจารณญาณ การให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผลในการยอมรับ หรือการคัดค้าน และการให้ทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolios)

2. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านเจตพิสัย (Affective) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะมีดังต่อไปนี้

- 1) การรับรู้ (Receiving) แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลประกอบด้วย การสังเกตผู้เรียนในระหว่างการทำงาน และการปรึกษาหารือกัน การใช้แบบสอบถาม
  - 2) การตอบสนอง (Responding) แบบทดสอบที่ใช้จะเป็นการสังเกตผู้เรียนในการมีส่วนร่วม ความร่วมมือในการดำเนินงาน รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เรียน
  - 3) การพิจารณาคุณค่า (Valuing) แบบทดสอบจะเป็นการสัมภาษณ์ผู้เรียน สอบถามตามด้วยปากเปล่า หรือการใช้แบบสอบถาม และการให้ผู้เรียนเขียนเป็นความเรียง
  - 4) การจัดคุณค่า (Organizing) แบบทดสอบจะเป็นการสังเกตการเลือกของผู้เรียน การมีเหตุผลและการใช้วิจารณญาณในการเลือก หรือการพิจารณา
  - 5) การแสดงคุณค่า (Characterizing) แบบทดสอบที่ใช้จะเป็นการพิจารณา การตอบสนองของผู้เรียน การพูด อธิบายความคิดเห็น การโต้แย้ง การปฏิบัติ การทำหน้าที่ หรือตำแหน่งของตนเองในการทำกิจกรรม หรือการทำโครงการ
3. การประเมินผลผู้เรียนในด้านทักษะพิสัย (Psychomotor) ซึ่งความสามารถในด้านทักษะของผู้เรียนจะเริ่มจากการสังเกตทักษะ ปฏิบัติตาม จนเกิดความชำนาญในขั้นสุด ท้าย ซึ่งผู้สอนจะต้องใช้การสังเกตปฏิกริยา การตอบสนองของผู้เรียน และจดบันทึกไว้โดยการใช้มาตราส่วนประเมินค่า หรือจดบันทึกรายละเอียดเก็บสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน ซึ่งการสังเกตนี้ผู้สอนจะต้องสังเกตเมื่อผู้เรียนปฏิบัติงานภายในสถานการณ์ และในสภาวะของกิริยาท่าทางปกติ จดบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้สอนลงไป แต่จะเป็นการบรรยายความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนนำบททวนอีกรึ่งเพื่อเป็นการประเมินระดับ หรือ ความสามารถของผู้เรียนในด้านทักษะพิสัย

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolios)

พอลสัน, พอลสัน และเมเยอร์ (อ้างถึงใน Lang, 1994 : 380) ให้ความหมายของ “Portfolios” หรือแฟ้มสะสมงานว่า “เป็นการรวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และความสามารถ ในสาขาวิชาใด วิชาหนึ่งหรือมากกว่า การรวบรวมผลงานดังกล่าว นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือก

ชีวิৎสันต์ กำหนดเกณฑ์ในการเลือกชีวิৎสันต์ แนวทางการตัดสินใจเลือกชีวิৎสันต์ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้เรียนได้"

แฟ้มสะสมงาน จะเป็นการประเมินผลการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนอีกลักษณะหนึ่งในแนวทางที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในรายกรอบวิชา โดยเน้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมหรือความสามารถในการเรียนรู้ ออกมายield ผลงาน (Performance) เลือกชีวิৎสันต์ สะสมและนำมาเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ ผลงานเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ การพัฒนาทางด้านสติปัญญาและทักษะได้ เช่น ในการเรียนการสอนกำหนดให้ผู้เรียนสามารถชี้ หรือระบุประเภทต่างๆที่เป็นเพื่อนบ้านของเรา นักเรียนจะต้องมีพฤติกรรมแสดงให้เห็นว่าเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ โดยสร้างเป็นผลงานคือ วาดแผนที่ประเทศไทย และเขียนชื่อประเทศต่างๆที่อยู่ข้างเคียงได้ เก็บสะสมไว้ในแฟ้มงานวิชาสังคมศึกษา เป็นต้น

การใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นลักษณะของการประเมินผลที่จำเป็นต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้สอนจะสังเกตการทำงานของผู้เรียน ตลอดเทอมการศึกษาทำให้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล ใน การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องสะสมงาน เลือกชีวิৎสันต์ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้น และสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถประเมินและรู้แนวทางในการพิจารณาความสามารถของตนเอง การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในลักษณะนี้ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์ผลงานของตนเอง สามารถตัดสินใจประเมินความสามารถของตนเอง รู้จักการมีเหตุผลสนับสนุน รวมทั้งฝึกทักษะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาตาม ความสามารถของตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาความสามารถในส่วนนี้ให้เพิ่มมาก เมื่อมี การสะสมงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการประเมินผลโดยการใช้เครื่องมือแบบอื่น นอกจากนี้ การประเมินผลงาน โดยใช้แฟ้มสะสมงานทำให้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเร่งเรียน หรือรีบเรียนเฉพาะในปลายภาคเรียนเพื่อการสอบให้ผ่านในปลายภาคเรียนเท่านั้น แต่จะ เป็นการประเมินความสม่ำเสมอ และผลงานของผู้เรียนตลอดภาคการศึกษา

การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้ผู้สอนสามารถทราบและวิเคราะห์ปัญหาต่างๆของผู้เรียน สำหรับนำข้อมูลมาจัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งเป็นการประเมินผลความสามารถในการเรียนของผู้เรียนการจัดลำดับความสามารถของผู้เรียนในกลุ่ม และความสำคัญอีกประการหนึ่งคือทำให้ผู้สอนทราบผลการสอนของตนเอง สามารถปรับปรุง และวางแผนการสอนของตนเองได้